

Դուրս գացած լրագրաց համարու ծախ-
քը Խմբագրութեան վրայ է:

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ
և իցէ գրութիւն Խմբագիր==Տնօրէ-
նին պիտի ուղղուի . և նանշու ծախ
քըմ ալ դրկողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Փարիզի քանի մը քաղաքական ա-
կումբներուն մէջ Ռուսիոյ կայսեր եւ
Իրուսիոյ թագաւորին յիշեալ քաղա-
քն ըրած այցելութեան հետեւան-
քին վրայ կը խօսուի, զոր ոմանք խիստ
չափաւորեցարար նկատեցին՝ դաշնակե-
ցութիւններ կը նշմարեն։ Այսպէս
Ռուսիոյ եւ Պաղլիկոյ մէջ կատար-
եալ համաձայնութիւն մ'առաջ դա-
լու համար պէտք է որ երկու տէրու
թիւններն Լ'Եսկիցի եւ Ռէնի եղեր-
քն ունեցած չահերնուն փոխադար-
ձեալար նպաստեն . այս պ'էջ Գեր-
մանիոյ, ո՛չ Լ'Եսկիցի եւ ո՛չ Լ'համբուր-
քանից կողմ այ : Պաղլիկոյ տակաւին

ՆԻԼ Եօրքէն առնուած լուրերը

Երկրին բարերաստութիւնը զար-
գացնելու եւ ()ամանեան տէրութեան
մէջ օտարականաց կալածատիրու-
թեան կրօնունք գործածելու մասին
յերեւան եկած զ. Ժ. Խաթուրեանի
տեղը մանց եւ անստուգու թեանց վերջ
հարկու մեղս գանձաւորն չափույ ու վար-

Դժբեր պիտի ըլլայ նաեւ երբոր օտարազգի մը օտար ատեաններու առջեւ շատագարտութեան վճիռ մը ձեռք բերէ ուրիշ կարեւոր ծառէն օտարազգիի դէմ:

Եւս քննութիւնը պարտաւարանին ան-
շարժ ստացուածոց վրայ դորձադրե-
լու համար Օսմանեան ձեռնհաս իշ-
խանութեան պիտի դիմէ, որպէս զի
կալուածատէրին պարտուցը պատաս-
խանող անշարժ ստացուածոց վաճա-
ռումը ձեռք բերէ: Օսմանեան իշ-
խանութիւններն ու ատեաններն ալ
այն քննութիւնը պիտի դորձադրեն մինչեւ
որ չստուգեն թէ վաճառուիլը պա-
հանջուած անշարժ ստացուածներն ի-
րապէս պարտքը վճարելու համար վա-
ճառելիներուն կարգէն են:

Հօդ. 4. Օտարազգի մը կրնայ նը-
ւերել կամ կտակել իր անշարժ ստաց-
ւածներէն անոնք՝ զորս օրէնքը կը նը-
րէ: Իսկ այն անշարժ կալուածները՝
զորս օրէնքը չենք կտակել կամ նը-
ւերել, անոնց ժառանգութիւնը (Օս-
մանեան օրինաց համեմատ պիտի կար-
գադրի:

Հօդ. 5. Ըմեն օտարազգի կրնայ
այս օրէնքէն օդուտ քաղել՝ երբոր իր
կառավարութիւնը՝ կալուածատիրու-
թեան իրաւանց դորձածութեան հա-
մար Բ. Դրան առաջարկած կարգադ-
րութիւններն ընդունի:

Ա. Պօլիս 18 յունիս 1867

Չորեքշաբթի իրիկուն Բ. Դու-
թէ օգոստոսիա Սուլթանը յունիս
25ին կէս օրէն մէկ ժամեաքը Մէսի-
նա հասեր է ամենայնոց նաւարկու-
թեամբ: Այստեղիկան նաւախումբը
Մէսինայէն ածուխ առնելէ ետեւ
անմիջապէս ճանքայ պիտի ելնէր:
Օգոստոսիա Սուլթանը քաջառողջ
վիճակի մէջ է:

Հինգշաբթի իրիկուն եկած հե-
ռագիր մ'ալ կը ծանուցանէ թէ օ-
գոստոսիա Սուլթանը նոյն օրն ա-
ռաւօտեան ժամը 12ին միջոցները ող-
ջամբ Եւրօքիի նաւահանգիստը հա-
սեր եւ նոյն օրն իր ուղեւորութիւնը
շարունակեր է ի Թուրքի, ուստի կը
կարծուի որ այսօր Փարիզ կը հասնի:

Այստեղիկան հրամանաւ՝
Լազարաբէ-Օստէ Լաճօվարի
էֆէնտին Եւրօքիադուսի կղզեաց կու-
սակալութեան Սուլթանին անուանե-

ցաւ:
Եւրթին էֆէնտին Շէնոլայի Օս-
մանեան հիւպատոս անուանելով չո-
րեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէս մեկ-
նեցաւ:

Եւրթիեան Տրիպօլիոյ նախկին կա-
ռավարից Մահմուտ Կէտիմ փաշան
Եւրթարութեան բարձրագոյն ատենին
անդամ անուանեցաւ:

Բ. Դրան հրամանաւ՝ Լիթօալ
տ'Օրիան լրագիրը խափանեցաւ եւ
յունարէն Կէօզդոս լրագիրն ալ երեք
ամիս դադրեցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հայեպի առաջնորդ Տեղբայրեան
Գեր. Մկրտիչ վարդապետն երկու-
շաբթի օրը Ա. Պօլիս հասաւ ու թ Ու-
նեցի տղայք ըրելով, որք աղքատք ան-
ձանց շնորհիւ Խաղաղիկի Կուսար-
Շահադատեան վարժարանը պիտի դըր-
ւին ուսմանը սովորու:

Գեր. վարդապետը չորեքշաբթի օ-
րը յիշեալ տղայք բարձրագոյն Մեծ
Եւրթարութիւններ կայացնելով, կայսերա-
կան կառավարութեան հայրազուն իւր
նամըր ինդրերէ թէ անոնց և թէ հա-
ման Ունեցիի հաւ ժողովրդեան վայ-
լէ այս առթիւ չորս իշխաններու խորհրդ
հայրենիքը դառնալուն համար ալ ա-
ղերս մատուցանելով, Եւրթին բարձրու-
թեան կողմէն յուսովի խոստովանելու
տալիք է:

Ունեցիի տղայք ալ տաճիկերէն ա-
ղերստառն երգ մը կարդացեր են, որ
Բարձր. Մեծ եւրթարութիւն կարեկցու-
թիւնը շարժելով, Եւրթին բարձրութիւ-
նը իւր սովորական մարդասիրութեամբ
ընդարգէլ բաշխեր է անոնց:

Գեր. Տեղբայրեան վարդապետն
յոտուէկ նամակաւ մ'այս իրողութիւնը
մեզ ծանուցանելէ ետեւ, կիմայրնէ նաեւ
թէ եղիպատարնակ աղգայնոց երեւելնե-
րէն Արարպետեան Պօղոս էֆէնտին
տարեկան հարկը լիւս խոստացեր է
շնորհել ի նպաստ Ունեցի մէջ բաց-
ւած չորս վարժարաններուն և վանքին
ուսումնարանի դասատուաց:

Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան

կարուած գէմերուն բացառութիւն
տալու ծարտարութեան մէջ, և կը յի-
շատակէ Սրբ Բէյթընիին Մեմուիմ
կոչուած նկարը որ Հոգեհաստանի վեր-
ջին յեղափոխութեան տեսարանը կը
ներկայացնէ: Եւրթէ պատկերհան մը
չէ եղած որ կրցած ըլլայ այնքան հա-
ւատարմութեամբ և այնքան վերաց-
մամբ ցոյց տալ հարստահարեալ եւ եր-
կիւղարեկ հոգւոյ զգացմանց արտայայ-
տութիւններ, որոնցմէ կը զանազան-
ուի պարտաւորեալ առ Եստուած տու-
գութ և նաեւ արդարութիւն: Եւս
նկարին վրայ նայող աչքերը արցունքով
կը լցուն, վեհմ գեղացուներ կար-
թընան սրտին մէջ, և մարդ անդիմադ-
րելի իմք մը կ'զգայ օգնութեան այն ա-
մուսնոց այն կուսայնոց և այն մանկանց՝
զորս կրօնամոլութիւնը մորթելու կը
տանի:

Եւս գործը, կրէ Պ. Մօնթանի,
սքանչելք մը պիտի ըլլայ իւրջանցե-
լիք դարերուն մէջ:

Պապօ թօռօ անուանած նկա-
րին մէջ ցլամարտի հանդիսատես սպա-
նիացիներ կը տեսնուին, որք կենդանիին
հարուածներուն վրայ զարմանօք գը-
րաւեալ կը ծափահարեն: Չիտն փո-
րոտիքը գետնին վրայ կը փռուին և
ձիււորին գանկը ցուլին կծղակին տակ
ջախջախուելով տափարակ կըլլայ: այս
տեսարանը անասնական յօժարութիւն
մը կը գրգռէ բաղմութեան մէջ՝ որ
կատարել Հուռուսյներ կը հնչեցնեն:
Արկէսին փոշին կարմրեցնող մանր

անդամներէն Մեծ. Արարպետ Փա-
նոսեան և Տըքթօր Վալուստեան է-
ֆէնտիններն ինչ ինչ պատճառներով
հրաժարական տուած ըլլալով, հոգա-
բարձութիւնն հետեւեալ նամակը գրած
է վարչութեան:

« Եւս նախագահ Արարպետ Տայր.
« Հիւանդանոցի նորակազմ հոգա-
բարձութեան անդամներէն Ա. Փա-
նոսեան էֆէնտին և Տըքթօր Վալուստե-
ան անցեալ ուրբաթ օրը Չոր բարձր
սրբազնութեան հրաժարական գրեր են՝
պատճառ ցոյցնելով թէ հոգաբար-
ձութեան միացեալ անդամք չենք ու-
ղած աղգային հիւանդանոցը ընդհանուր
անօրէնութեան (տիւէքսիտի) մը յանձ-
նել, և յիշեալ երկու աղգասէր էֆէն-
տիններն ալ տեսնելով որ առանց այս-
պիսի անօրէնութեան մը հիւանդանոցը
առաջնիւն աւելի թշուառ և անկարգ
վիճակի մէջ պիտի իյնայ, պարտաւոր-
ւեր են առայժմ իրենց հրաժարականը
տալ:

« Եւրթէն, սրբազան Տայր, հոգա-
բարձութեան Տըքթօր Վալուստեանը
հիւանդանոցի բժիշկ և ներքին անօրէն
ընտրած էր. բայց յիշեալ էֆէնտին
քանի մը օր ետքը հոգաբարձութեան
ժողովին առաջարկեց որ իր մէկ տար-
ւան փաճքը՝ 24000 դրամու կանխաւ-
քօնթրաթ ընենք, այն կերպով որ ե-
թէ քօնթրաթէն հինգ օր ետքը որ և
է պատճառաւ հոգաբարձութեան կամ
աղգը գնեք նոյն պայմանէն հրաժարե-
լիքն ուղին, տարեկան փաճքը տարող
վճարուի իրեն: Եւս պիտի պայման մը
հոգաբարձութեան աչքին խիստ տա-
րօրեակ թուելով՝ ընտանաբար չկը-
ցանք ընդունիլ: Բանի օր մը ետքը,
այսինքն անցեալ հինգշաբթի, Փանոս-
եան և Վալուստեան էֆէնտինները ա-
ռաջարկեցին հոգաբարձութեան ժո-
ղովին որ հիւանդանոցի վերաբերեալ
բոլոր գործերը երեք անձերու յանձ-
նուին: մէկը ըլլայ ներքին ընդհանուր
անօրէն, որուն համար Վալուստեան
էֆէնտին ինքզինք առաջարկեց. երկ-
րորդը ըլլայ արտաքին անօրէն կամ ե-
կամից տեսուչ, որուն համար ալ Փա-
նոսեան էֆէնտին ինքզինք առաջարկեց:
Երրորդն ալ զանազան տարբեր կայ-
այս երեք անձինք՝ հոգաբարձութեան

պարզ հսկողութեան ներքեւ՝ բայց կա-
տարեալ անխախտութեամբ և լիազօր իշ-
խանութեամբ՝ առանց հոգաբարձու-
թեան խորհրդակցութեանը՝ հիւան-
դանոցն ուղղաձիւն պէս բարեկարգե-
կառավարեն ու անտեսեն՝ հիմնական
փոփոխութիւններ և շինութիւններ ը-
նելով, որ ըստ իրենց հաշուոյն առ նը-
ւազն երկու հազար լիւրայի կը կարօտին,
և այս ամենուն կատարմանը նախ ձեռք
գտնեն, և ապա աղգայնիներն օգնու-
թիւն տալուն:

« Հոգաբարձութեան նկատելով որ
մինչև հիմա աղգային գործոց մէջ շատ
անդամ եկամտից և ծախուց հաւասա-
րակշռութեանը ուշադրութիւն չըլլա-
լուն՝ աղգին պարտքն օր քան օր աւել-
ցեր է, նկատելով դարձեալ որ հո-
գաբարձութեան իր լուծութեամբ աղ-
գին առջև պատասխանատու եղած Ժա-
մանակ՝ չէր կրնար հիւանդանոցի կա-
ռավարութիւնն ու անտեսութիւնը ան-
կախ եռապետութեան մը յանձնել և
ինքը լիկ հսկող անուն մը կրել վերայ-
եալ նշանակութեամբ, ուստի չընդու-
նեց յիշեալ երկու անդամոց առաջար-
կութիւնը, և միաձայն հաստատութեամբ
որոշեց որ հիւանդանոցը հիմնուի հի-
մա իւր եկամտից համեմատ հնար ե-
ղածին չափ բարեկարգութեամբ, պատք-
ընդունալով հիւանդանոցի մարմու-
թեանը հոգ տարուի, և ասոր համար
հոգաբարձութեան գործերը մէջերին
բաժնելով՝ մեր յօժարակամ յանձն ա-
ռած մարդասիրական պաշտօնը խղճի
մտքը կատարենք, և եթէ Եստուած
շնորհիւ և ողորմասիրտ աղգայնոց օ-
ժանդակութեամբ հասցայիները աւել-
նան, այն ժամանակ առաւել ընդար-
ձակ և հիմնական բարեկարգութեանց
ալ հետագայէն համեմատաբար ձեռք
գտնենք:

« Սակայն տեսնելով, Արարպետ
Տայր, որ յիշեալ երկու պատուար-
ժան անդամակցեց այս որոշումն չէն հա-
ծեր, և մեզի անհարա ու անգործաւոր
լի երեցած վերոյիշեալ առաջարկու-
թիւնները իրենց հրաժարականներէն
մեկուն մէջ խիստ հնարաւոր և զիւ-
րագործաբերի երեցուցեր և մինչև ան-
գամ աղգին պարտքն ալ մաքրելու մի-
ջոցներ խորհած ու պատրաստած ըլլալը

կրնայ հասնիլ այս վայրկեան:

Եստուած ետ ետ կը քաշուի, աչ-
քերէն արիւն կը կաթէ ու բոլոր գորու-
թեամբ կը յարձակի հետեւաններուն
կամ ձիււորներուն վրայ: օրէնք է վը-
տանդաւոր կացութեան մէջ զանուղ
մարմնադրին օգնութիւն չընել. ասիկա
շատ անգամ կեցած տեղին մինչև 8-10
կանգուն և աւելի հեռու ցատկելու
վարժուած է: Եթէ եղծիւրին հանդի-
պի, հոգեկարգ չանցնէր, Պատահած
է, կրէ իմճանօթս, որ երկուրոր իւր
հեծնողին հետ մէկտեղ եղծիւրներուն
վրայ կընէ, և այնպիսի ուժգնութեամբ
օդը կը նետուի, որ վար ինկած ատեն
մարդուն թեւը կամ ոտը կտրելով չի
կրնար փոխել և կատարել կենդանիին
տոկը տակ կը կորկռուուի:

Եսոր հակառակ, եթէ մարմնադ-
ները մինչև ետքը խոյս տան անոր յար-
ձակումներէն ու դայն աղէկ մը վերա-
ւորեն, կորուստը արիւնը թափած ձիւ-
ղին ու զգացած բարկութիւնը կենդա-
նուոյն ոյժը կ'սպառեն և ալ կ'սխալ գե-
տնել թաւալել: Մրցանակը և դրուը
զանազան ցուլին ճակատը գամողին պահ-
ւած է:

Յուրերուն արժէքը պիտի աւել-
նայ: Արնամ երկոտանի ցուլերու հա-
մար յանձնարարութիւն ընել սպանիա-
ցի ընկերութեան, բայց երկոտանիները
հեղ են ու արժէքին ալ աննշան բան
մ'է:

ՊԱՐՈՅՐ

ԵՄԵՆԱՆԻ ՄԱՍԻՍ

ՏՐԵՄԵՆՈՍԱՌԻԹԻԻՆԻՐ

Խօսք առ վաղարշ. — Հայելին տրա-
մախոսներուն ալ սիրած բանն է. — Աղգու-
թեան և աղգային անձնասիրութեան ուղ-
ղուած թշնամանք. — Կրօնամոլութիւնն
ու քաղաքացիութիւնը հաշտ չեն իրարու
հետ. — Հինգ քի եղեւնագործութեան վրայ
իմ կարծիքներս. — Մարդասպանին նկատ-
մամբ ի՞նչ ընթացք պէտք է բռնել. — Սահ-
մանադրութեան քառանկիւն անիւները.
— Հիւանդանոցի համար՝ քանի մը զրոյցք.
— Եւթիգուլէի հասարակականութիւնը
իւր նորընտիր նախագահին դէմ ապստամ-
բած. — Քարոզ թառած վարդերուն ար-
ժէքը. — Օգոստոսիա Սուլթանը երէկ
մեկնեցաւ. — 67ի արուեստահայտչու դա-
րուս մեծ գործն է. — Երկու պատկերաց
վրայ հակիրճ գաղափարներ. — Յլամարտի
ընկերութիւն մը որ Մատրիտէն ճանքայ ե-
լած է Պօլիս գալու համար. — Այս խաղին
վրայ քիչ մը նկարագրութիւն:

(Շարունակութիւն. Տես թիւ 800)

Ահապէտները Փարիզ կը-
թան Եւրօքիոն Գ. Ի մեծագործու-
թիւնները տեսնելու համար և 1867ի
չնաշխարհիկ արուեստահանգէսը իրա-
ւամբ արժանի է վեհապետաց այցելու-
թիւններուն: Պ. Մօնթանիի նամակ-
ները բաւական զոհացուցիչ գաղափար-
ներ տուին մեզ ներկայացուած նիւ-
թիւններ վրայ. իւր նամակներուն մէ-
կին մէջ կրէ թէ Եւրթինացիները առա-
ջին են իրենց պատկերներուն մէջ նը-

պիտի ծաղրել ընթացքը այսչափով նը-
կարգել, քանզի ոմանց համար նոյն
օրերը եկեղեցի երթալը գուցարձուծիւն
մ'եղած էր՝ ըսելով. երթանք տեսնենք
այսօր մեր վարդապետը ի՞նչով զմեզ
կը զուարճացնէ, ի՞նչ նոր խենդու-
թիւններ կը հնարէ, կամ ի՞նչ ընծայ
կրնէ, եթէ ստակ, կամ շաւրանիսյ,
կամ մէկ մէկ ժամացոյց կամ մատանի
և այլն և այլն ք.

Գլխաւմ թէ պիտի գտնուին ոմանք
այս մասի վարդապետներէն՝ որոնք ունին
նկարագրուծիւնները կարգաւոր ոչ մի-
այն պիտի խոստովնային և պիտի վայ-
րանան գրողին դէմ, թէ ի՞նչպէս կը
համարձակի այսպիսի անընդհատ
գրել աստիճանաւոր եկեղեցականի մը
վերայ. — Այո, կը յարգեմ եկեղեցա-
կանները, բայց ներքին ինձ այն ծերուն-
նազարդ վարդապետները, վասն զի ոչ
կարգի, ոչ պատուոյ և ոչ հասակի կը
դպչեմ, այլ միայն եղբուծիւններ քնն-
նադատելով կարծեմ թէ ծառայում
թիւն մ'ալ ըրած կը լինիմ այս նախ-
նական պատրաստութեամբ ես մի-
նակ բողբոջելով որ չլինի թէ օր մը ամ-
բողջ ժողովուրդեան մը բողբոջ աւելի
ազդու կերպով բարձրանայ մէկու մը
դէմ, ինչպէս որ երբեմն տեսած ենք
անարժան եպիսկոպոսի մը դէմ, և դեռ
ևս այսպիսի դէպքեր ստեպ կը կարգանան
Մասին և Փոռնիքի թերթերուն մէջ.

Եւ արդ՝ ինչպէս որ «Ոչ միայն
հացիւ կեցցէ մարդ» այսպէս ալ ըստ
ինձ ոչ միայն ժամասիրութեամբ այսօր
կրնայ ապրիլ մարդս. Ուստի հազար
ու մէկ օրհնութեամբ «ժաման կէլին»
խօսքերով երկար ատեն լսողները հագ-
նեցնելու տեղ կառաջարկեմ քիչ բայց
ազդու օրհնութեանց քով աւելցնել
Ս. Գրոց պատմութիւններ, բարոյա-
կաններ, ազգային պատմութեան կտոր-
ներ, ուսկէջ կրնայ ամեն ուղած նիւթը
քաղել, այսինքն թէ աստուածապաշտու-
թեան, թէ աղքատիւութեան, եղբայր-
սիրութեան և այլն, և սոցա ներհակ
ներն. որոնցմով ժողովուրդը լուսա-
ւորուելով առանց ձանձրանալու գո-
հութեամբ մտիկ կրնէ. Խօսքս աւելի
ազդիւն տնդէ մասին համար է, որ ոչ
սովորելու միջոց ունի և ոչ ժամանակ,
և վարդապետի մը խօսքը իբր պատգամ
Ըստուծոյ կրնալ ընկնի.

Կառաջարկեմ նաև որոշ հին ասի-
ական ձևերուն՝ այսինքն պոռալու, գո-
ռայու, տաքալու և օրուելու տեղ,
գործածեն մեղմ և համուզեց ձայն մը,
զուարթ դէմք և հանգալի կեցուածք,
որով թէ արտաքին և թէ ներքին տես-
քով շնորհալի և պատկառելի կը հան-

* Ընթերցողք անշուշտ կը գուշակեն
հոգեկաւոր Ա. . . վարդապետն ըլլալը.

գիտնան ժողովուրդեան առջև.

Ըստիւ ասելով չեմ ուզեր մեր
պատուարժան հինաւուրց քարոզչաց
խրատատու կանգնել. այլ օրինակ բերի
թէ՛ այն գերապատիւ անձինք որ իւր-
եանց վարդապետութեամբ և վայե-
լու վարքով սիրելի և օգտակար կը
լինին ազգին, և թէ՛ այնպիսի վարդա-
պետները՝ որոնք իւրեանց անպատեհ
գոռուներով ու անհամ խօսքերով
ինքեանց անպատուութիւն բերելէն զատ
բոլոր եկեղեցականաց դասն ալ կարա-
տաւորեն, և հետեւաբար գանգատանաց
յորդառաւ աղբիւրներ կը բլրեցը-
նեն. թող ինքնին բողբոջեն և վայե-
լուն ու բարին ընտրեն.

Քաղաքիս Եւալ լրագիրը կը ծա-
նուցանէ թէ երկրիս իշխանը այս օրերս
Եւալ պիտի գայ, ուսկից պիտի ուղե-
ւորի դէպ ի Փարիզ՝ Կաթոլիկ կայսեր
մասնաւոր հրահրմամբ. Սը յուսաց-
ւի թէ այն տեղ ալ ևս լայն թափառ-
րաց հետ տեսութիւն ընելով Ոսմը-
նիոյ ճահերը աւելի ապահով կերպով
կը հաստատուին.

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՂԱՂԻՆԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ
ՕԼԻԿՏՈՐՅԵՆ ՈՅՈՎ

Վեց ամսուան մէջ լեզու մը կարգա-
գրել ևս խօսիլ սորելու համար
ՅՈՐԴԱՆԵԱՍ

Պ. ԹՈՎՄԱՍ ԹԵՐԶԵԱՆ

Գաղղիներէն լեզուին ուսմանը հա-
մար մինչև ցարդ գործածուած քերա-
կանութիւնները թէպէտ փոքր իշխառե-
լիքով տարբերութիւն կունենան, բայց
ըստ ինքեան ամենին ալ մի և նոյն ոճի
վրայ շինուած են, այսինքն տեսական
և վերացեալ կանոնաց շարագրութեան
մը՝ գործը հետզհետէ սերտելու է, և
ամենին ալ աւարտելէն վերջը խօսակ-
ցութեան և գրութեան սկսելու է.
Գաղղիացւոյ մը համար՝ որ մայրական
կաթին հետ գողցես ծծած է իր լեզ-
ւին սկզբունքներն ու տարբերը, այն
տեսակ քերականութիւն մը շատ օգ-
տակար կրնայ ըլլալ, վասն զի իրեն կը
մնայ միայն արդէն ձանդոյծ լեզուին
մէջ կատարելագործուիլ. բայց օտարի
մը նկատմամբ, ևս առաւել Երեւելոյ,
որուն խօսքին շարակարգութիւնը բո-
լորովին տարբեր է Եւրոպայիներէն,
վերջիվերջաւ ոճը գողցես անյաղձելի
գծուարութիւններ ունի, ապացոյց մ'ալ
աս է որ մեր ազգային վարժապետաց
մէջ՝ ուր 20 տարիէ աւելի է որ մտած է
գաղղիներէն լեզուին ուսումը, վրայէ վը-
րայ իւրաքանչիւր աշակերտին 4 տարի
ընելով, փոխանակ գոնէ աշակերտաց
կէսը նոյն լեզուն գրաւորապէս գիտնա-

լու և գէթ մէկ քառորդը խօսիլ կարող
ըլլալու, ազգայնոց և ոչ իսկ 100ին 5ը
կարող է խօսիլ և գրել, որոնցմեծագոյն
մասն ալ դպրոցէն դուրս սովորած կամ
կատարելագործուած է. որով ըսել կը-
լայ թէ գաստուութեան եղանակը
գլխովին փոխուելու կարօտ է.

Երթալիս թէ աղայ մ'անխոնջ
և անդուլ յարատուութեամբ իր ձեռ-
քը տրուած Շարալը կարենայ հաս-
կընալ, իրեն կը մնայ անդին կատարե-
լապէս ըմբռնել և մարին մէջ առգորել
տրամաբանապէս բնաւ չգործած կա-
նոններու և բացատրութեանց շարք մը
որոց և ոչ մէկ չգործածելով ամենագիւ-
րին է մոռնալ. Համաձայնութեան հաս-
նելով տղուն առջև անմատոյց պարկազ
մը կըրայ. իրիւ Երեւելի գաղղիներէն
բառերով արեւելեան խօսքեր կը շինէ,
ոչ միայն մասունքը բանիները վեր ի վայր
շարակարգելով, այլ և գաղղիական լեզ-
ւին ոգւոյն հակառակ օտարտի իմաս-
տից բացատրութիւններ գործածելով.
Եսպէս մարդ հիման վրայ հաստատ-
ւած ըլլալուն պատճառաւ՝ ուսումը բո-
լորովին ցամաք կըրայ, Ս. Երեւելոյ
թիւն սիրող մարդիկ հետաքրքրական
ցուցակ մը կրնան շինել ցուցնելու հա-
մար թէ քանի՞ հոգի այս մէթօտին պար-
գապէս հետեւելով դպրող եղած են բառ-
մը սովորել, և քանի՞ եւս անդուն պատա-
նիներ զոհ եղած են անոր երկարատեւ
գետնաբարձութեանցը.

Ուրեմն ի՞նչ պէտք է.
Եշակերտ մը՝ որ օտար և մանա-
ւանդ կենդանի լեզու մը սովորել կուզէ,
այնպիսի քերականութեան մը կարօտ է
որ քիչ կանոններ անհրաժեշտ և իսկոյն
զանոնք յատկացնել կարճ պարզ և դիւ-
րամաց խօսքերու. իւրաքանչիւր դասին
համար պէտք է դնուի վարժութիւն
ներ, որպէս զի սովորած կանոններն ա-
ղէկ մը միտքը պահէ, և անդաւրի ի
սկզբանէ վերջը ընտանեցնէ գաղղիա-
կան լեզուին ոգւոյն հետ. Ուրախ տը-
գան կը յառաջադիմէ, այն փոքր խօս-
քերն ալ զարգանալու և բարդուելու
են, բայց այնպիսի եղանակաւ մը՝ որ
տղուն համար անմիջական բան մը չմը-
նայ. վերջապէս տեսականին հետ գործ-
նականն ալ ըլլալու է.

Մայր մը ի՞նչպէս կը սովորեցնէ լե-
զուն իր մանկանը, կամ օտար մը Եւ-
րոպա երթալով ի՞նչպէս կ'սկսի քիչ
ատենէն խօսիլ. Ես երկու գիտողու-
թիւնները բաւական են Մէթօտի
քերականութիւնները գատարարութեւ
և անոնց ոճը փոխելու. բայց մարդիկ
թեան գծադրութիւններէն մէկն է որ
ամենէն պարզ և խելի յարմար ձան-
բայները ամենէն վերջը կը գտնայ.
Օւրեմն ինչքան ոճն ալ այս է. ուս-
տի և իր քերականութիւնը քիչ ատե-

նի մէջ ոչ միայն բոլոր Եւրոպայի մէջ
տարածուեցաւ, այլ և Եւրոպայի մէջ,
այնպէս որ օտար լեզու մը սովորելու
համար բնաւ ուրիշ քերականութիւն
չգործածուիր. նոյնիսկ Օսմանեան տե-
լութեան վարժապետաց մէջ Ս. Եւս.
Սուլթանին հրամանաւ այս ոճը մտաւ,
որն որ լեզուաբանութեան ոճն այնչափ
խելի յարմար և անորոշելի ըրած է,
որ քիչ մը խելամոռութիւն ունեցողու-
սանողը մը վեց ամսուան մէջ կատարե-
լապէս գրել խօսիլ և կարգաւ կը սով-
րեցնէ.

Ուրիշ գանազան տաւալութիւն-
ներ ալ կրնայէ. նախ՝ դպրոցաց վար-
ժապետները յաճախող մանկուոյն մեծ-
մասը աղքատ են. ուստի գանազան քե-
րականութիւններ և բառաբերքներ գնելու
անկարող, այս ոճով քերականութիւն մը
միայն առնուլ բաւական է իրենց. վա-
սըն զի խօսակցութեանց պէտք եղածին
չափ բառ կը սովորանալ մէջ. Եւրոպոյ
մեր աշակերտաց մեծագոյն մասին հա-
մար «խօսիլ» պէտք է, զոր ուրիշ որ
և է քերականութեամբ բացարձակապէս
անկարելի է սովորել. Օւրեմն ինչքան
այս մեծ և կարեւոր ծառայութիւնը լե-
ռել կը մատուցանէ. Եւրոպոյ՝ ուսանու-
ղաց շատերը չկարենալու երկար ժա-
մանակ դպրոցի մէջ մնալ, փոխանակ
ուրիշ մէթօտներով կ'սկսապար դուրս
եկնելու, այս ոճով վեց ամսուան կամ
առաւելել մէկ տարուան մը մէջ
գաղղիներէն լեզուն սորված կ'ընէ զըզ-
րոցէն.

Սակայն որչափ ալ սքանչելի ըլլայ
այս հաշակաւոր հեղինակին ոճը, ան-
կարելի էր դադար ուղղակի թարգմանել
վասն զի այլ է եւրոպացւոյ մը ուրիշ
եւրոպական լեզու մ'առնողը, այլ է
զնոյնը արեւելոյ մը ուսուցանել. ուս-
տի հարկ եղած և փորձող ուսուցած մե-
ծամեծ փոփոխութիւններ ըլլին թարգ-
մանութեան մէջ. և ուրախ ենք ըսելու
որ արդէն ազգային վարժապետաց հա-
ւանութիւնն ընդունած ենք և գլխա-
ւոր դպրոցաց մէջ ասոր գործածու-
թիւնը մտած է.

Սը ծախուի Մեծ Եւրոպայի վե-
րի յարկը թիւ 2 սենեակը մէկ ու կէս
արծաթ Մեծիտիէ.

Թ. Թ.

ԾԱՆՈԹՅՈՒՄ

Մանկացեալ Խոստայ Եւսի Աթա-
մաթին վրայ առնելը ունեցողներուն
խնայ կը տրուի որ ունի ծանուցման թը-
ւականէն մինչև քսան և մէկ ջ. երեք-
շարթի և հինգշարթի օրէի Բօլիթե-
ին երթալով, սինոյն Եւրոպայի
թեամբ իրենց սենեակին ըստ կանոնաց
հաստատեն.

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԳՐԱՄՈՑ ԱՌՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	Հինգշաբթի	Ուրբաթ
17 ՅՈՒՆԻՍ	45	46
Օսմանեան լրիւր Մէծ . .	104	104
Քառանց արծաթ . . .		
Էսհաւոր ուսումնի . . .	36-23	36-25

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 17 ՅՈՒՆԻՍ

Ս. Ր. Մ. Տ. Ի. Բ.

Յորեն թայրան կարծր	36—38
» խմայիլ »	33—37
» Բուժ. Պալլէք »	30—34
» Վառնա »	34—33
» Իպրայիլ կակուղ »	32—33
» կալաց »	—
» Պոլսիկաղ »	33—36
» Պոլսիկաղ »	—30
Նգիւպտացորեն կալաց	45—46
Գարի »	—

Մ. Ե. Ս. Ա. Բ. Ս.

Պոլսա կարծ թէֆէ	570—58
» երկան »	560—58
Շաքի հոխան ֆրանք	
» Պարսկաստան »	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Բամպակ Պալլէքսէր	Հոխայ	Դուրուշ
» կէշլէ »	»	—11-20
» Ստանա »	»	—13
» Ռուսաստան »	»	10-20—11
» Ռուսաստան »	»	—11
Բուրք Ենկիւրի լուսաւուած »	»	—14-20
» » չլուածուած »	»	—8
» Պանտրիմա չլուաց »	»	—8
» Չէլիք Ենկիւրի »	»	—12
» Սոխատ »	»	—12
» Չորուժ »	»	—09
Մաղը սեւ »	»	13—14
» Չերմակ »	»	9—10
» Թիֆթիք Ենկիւրի »	»	30—40
» Սֆիօն Պալլէքսէր »	»	—230
» Բիթիք Տերեւ բանուած »	»	25—30-20
» Սալէպ Տաճկաստանի »	»	15—17
» Մեղրամոմ գեղին Տրապի »	»	—23
» » Սաստու »	»	—23
» Սուսամբուժիլի »	»	—0
» Կոստանտինոպոլս Բիթ »	»	—
» Պանտրիմա »	»	—
» Չէթ Ալվալ »	»	—8
» Կիւրտ »	»	—8
» Աճառ (Սապոն) Գանդա »	»	—7
» » Միտիլի »	»	—6
» Բիթիք Ենկիւրի »	»	—4
» Տրապի »	»	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խաչիկ Ռիօ եւ Գափօ 100 հոխ.	Դուրուշ
Շաքի Գլուխ 101 տ. կնք »	740—930
» Փոշի »	—
» Շաքի »	280—295
» Շաքի »	—290
» Շաքի »	228—232
» Շաքի »	280—295
» Շաքի »	—230
» Շաքի »	650—665
» Շաքի »	5-20—6
» Շաքի »	120—125
» Շաքի »	—75
» Շաքի »	—6-20
» Շաքի »	—180
» Շաքի »	—320
» Շաքի »	330—335
» Շաքի »	—5-20
» Շաքի »	66—70
» Շաքի »	—400
» Շաքի »	72—74
» Շաքի »	135—140
» Շաքի »	120—130
» Շաքի »	95—112
» Շաքի »	—250
» Շաքի »	—
» Շաքի »	—45
» Շաքի »	—14

Մասիս լրագրոյ բաժանորդագրութեան

տեղերն են Կ. Պոլսի Գինիլի խանը վերի

յարկը թիւ 7 Մասիս խաղաղատունը.

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգա-

բարձուաց սենեակները.

ԻՋՄԻՐ. Գարութիւն աղա Տէտէնեան.

ԵՆԿԻՍՏԻՊԻՍ. Պ. Խոսրով Թ. Էսկի-

ձեան.

ԱՏԱԲԱՏԱՐ. Պ. Գալիք Սալահորեան.

ՏՐԱՊԵՆՏ. Պ. Խաչատուր Ելմասեան.

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զա-

քարեան.

ԵԱՏ. Մ. աղա Խաչիկեան.

ՀԱԼԷՊ. Երկրորդ աղա Տէր Մար-

գարեան.

ԵՐԶՆԱՅԱՏ. Ընթերցողաց Թանգարան

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաչատուրեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ու-

ղողները այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան

թղթակցիլ.

Խաղաղութիւն-Տնօրէն

Կ. Ս. Ի. ԹԻՒՆԻՅԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԵՆԻԼԻ ԽԱՆ